

DE VAL VAN DE MEDICI

Matteo Strukul bij Boekerij:

De Medici

Het huis De Medici

Dochter van De Medici

De val van De Medici

De liefdes van Casanova

MATTEO STRUKUL

DE VAL VAN
De Medici

MARIA DE' MEDICI TROUWT MET DE FRANSE KONING,
MAAR HET HOF BLIJKT EEN POEL VAN VERRAAD

ISBN 978-90-225-8914-4
ISBN 978-94-023-1476-2 (e-book)
NUR 302

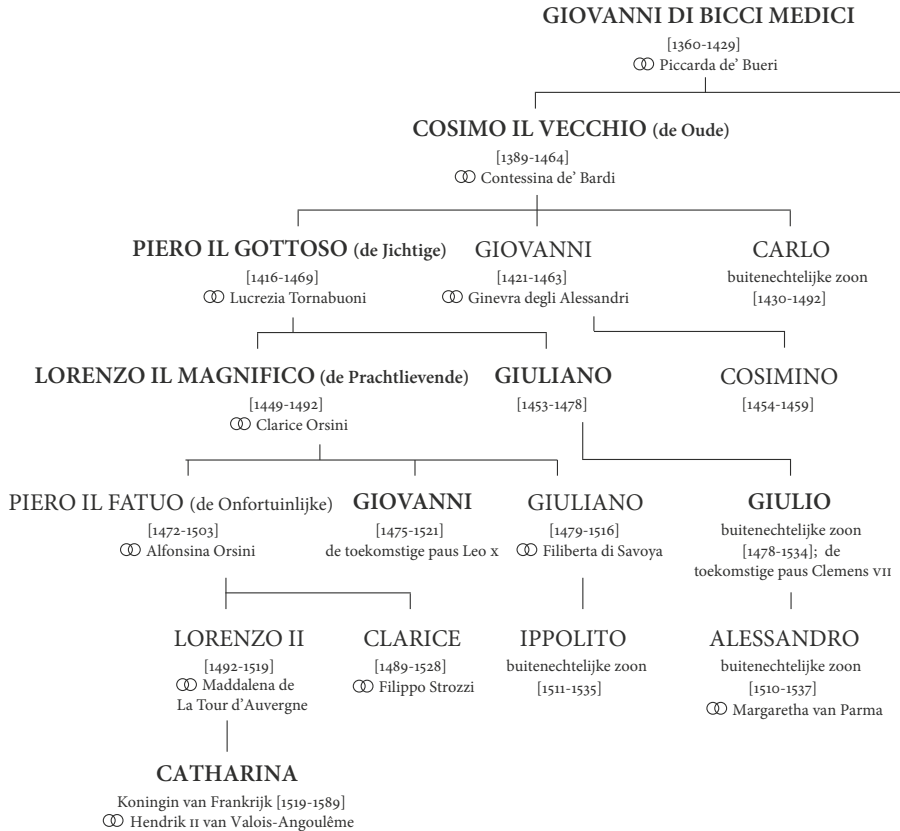
Oorspronkelijke titel: *I Medici. Decadenza di una famiglia*
Vertaling: Hans E. van Riemsdijk
Omslagontwerp: Wil Immink Design
Omslagbeeld: iStock
Zetwerk: Mat-Zet bv, Huizen

© 2017 Newton Compton Editori s.r.l., Rome
© 2020 Nederlandse vertaling Meulenhoff Boekeryj bv, Amsterdam

Published in agreement with the author, c/o Baror International, Inc.,
Armonk, New York, USA

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel
van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder
voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor Silvia
Voor Tim, Sergio en Chris

Stamboom van de familie De' Medici

NOVEMBER 1597

PROLOOG

De grote ogen van Passitea hadden de warme kleur van wilde honing. Het was alsof die ogen het kleine gezicht van de vrouw bijna helemaal innamen. Ondanks haar fijne, haast broze gelaatstrekken en ranke gedaante straalde ze taaie onverzettelijkheid uit.

Maria was er bij elke ontmoeting weer beduusd van.

De jonge vrouw was per rijtuig van het Palazzo Pitti naar de Via Colonna gekomen, waar de familie De' Medici een huis nabij de Annunziata-kerk ter beschikking had gesteld van Passitea en haar achttien gezellinnen.

Deze vrome en zachtmoedige vrouw, verdreven uit Siena omdat ze tevergeefs had geprobeerd een zusterorde te stichten, had alle medewerking van Florence ontmoet. Nu probeerde ze zelfs een heus klooster te krijgen om daar een godvruchtig en barmhartig leven te leiden, een leven in het teken van zelfkastijding en hulp aan verloren zielen.

En de hemel wist hoe groot de behoefte daaraan was in die ellendige tijden waarin geld en wapengeweld, verraad en bedrog regeerden.

Maria keek de vrouw strak aan; het lukte haar niet haar blik van Passitea af te houden. Passitea droeg slechts een habijt van jute. Niets anders. De grove stof was zo versleten dat er ter hoogte van haar zijden rode zweren waren te zien: diepe wonden die ze zichzelf toediende met doorntakken en kettingen, en die nog werden verergerd door de hete azijn die ze haar metgezellen liet aanbrenge om de herinnering aan de pijn en het boetedoen levend te houden.

Dat lijden leek echter niets af te doen aan haar zorg en aandacht voor de medemens. Integendeel, het vergrootte die naastenliefde juist. Even

meende Maria een licht aura rond de vrouw te bespeuren dat zich in heldere tongen uitstreckte naar het bleke licht dat door de hoge ramen het grote vertrek binnenviel.

Maria was er zeker van dat het de strengheid en zelftucht waren die dat aura voedden.

Passitea liep op Maria toe en pakte haar handen vast.

Maria voelde dat die dunne vingers, koud als albast, zich verstrengelden met de hare. Ze bood geen verzet tegen deze aanraking die haar hart als natuurlijk en zachtaardig ervoer.

Ze kon niet verklaren waarom, maar deze ontmoeting had iets wat niet van deze aarde was.

Passitea had de natuurlijke gave, het zeldzame talent om andermans lijden te begrijpen zonder dat die persoon ook maar een woord hoefde te zeggen.

Niettemin stak Maria van wal om de reden van haar bezoek toe te lichten. Haar gemoed liep over van emoties en de stilte bezorgde haar een ongemakkelijk gevoel. Ze voelde een dwingende behoefte om haar hart te luchten bij deze vrouw.

‘Ik ben gekomen omdat ik bang ben, moeder. Ik vrees voor mijn toekomst en...’ Ze kreeg niet de kans haar zin af te maken omdat Passitea zachtjes een wijsvinger op haar lippen legde.

Maria gehoorzaamde en zweeg. Het was alsof een bovennatuurlijke kracht op de loop was gegaan met haar gedachten en wilskracht. Ze liet zich door die bijzondere vrouw naar twee houten krukjes leiden.

Alles in die grote en lege ruimte stond in het teken van de meest uitgekledede noodzakelijkheid. Het lichte marmer van de vloer leek de kille novemberlucht te benadrukken. De kaarsen van de ijzeren lichter waren gedoofd waardoor al het kunstmatige licht uit het vertrek was gebannen.

Behalve de krukken was een bidstoel het enige andere meubel in het vertrek. Op het kniebankje ervan waren hier en daar wijnrode kringen te zien die duidelijker dan duizend biechten vertelden hoeveel bloed Passitea moest hebben geplengd tijdens de uren van boetedoening en gebed.

Maria ging op de kruk zitten. Passitea nam recht voor haar plaats en sloot de ogen. Met beide handen klampte ze het grote houten crucifix op haar borst vast.

‘Lieve vriendin,’ zei de vrome vrouw, ‘ik lees in uw blik de zorgen die u verslinden, maar heb vertrouwen. Oefen geduld en laat u niet van streek maken door dwaze twijfels, want ik zie uw toekomst kristalhelder voor ogen.’

‘Echt?’

Maria keek haar blij aan, maar tegelijkertijd be kroop haar een angstig gevoel. Toen Passitea haar ogen weer opende straalden ze zo’n fel licht uit dat het Maria de adem benam.

Als Maria deze vrouw niet blind vertrouwde, zou ze Passitea voor een krankzinnige kwezel hebben gehouden.

‘Vertrouw op wat ik u zeg, lieve vriendin.’

Zonder er nog iets aan toe te voegen, bleef Passitea strak in Maria’s ogen kijken, alsof ze recht in haar ziel schouwde. Waarschijnlijk was dat ook zo. Maria was er zeker van.

‘U bent zo mooi,’ zei Passitea. ‘Uw oprechte ogen, uw blanke huid... En dan dat kastanjebruine haar dat zo indringend van kleur is dat het degenen die naar u kijken haast zou verblinden. Bedenk wel dat die schoonheid tot de ijdelheid van het ondermaanse behoort. Heb geloof, Maria, en geef u over aan wat de Heer met u in de zin heeft. Pijnig uzelf niet langer met nutteloos getob. Vraag uzelf liever af hoe u Hem kunt dienen en bereid u voor op het viere van Zijn glorie.’

‘Wat moet ik dan doen?’ vroeg Maria de’ Medici.

‘Breng meer tijd door in gebed. Bezoek degenen die u nodig hebben, de laatste der laatsten, degenen die niet weten waarvan ze moeten leven.’

Berouwvol boog Maria haar hoofd.

Passitea had gelijk.

Ze was zo bezorgd over haar ongewisse toekomst. Haar oom Ferdinando had haar een schitterend huwelijk beloofd, maar de tijd verstreek en vandaag, op haar tweeëntwintigste, was ze nog steeds alleen. En ondanks haar onmiskenbare schoonheid duidde niets erop dat er weldra

iets aan die toestand zou veranderen.

‘Waarom wil niemand mij?’ fluisterde ze nauwelijks hoorbaar. De vraag gleed over haar lippen alsof hij rechtstreeks opborrelde uit dat ellendige gevoel van ontoereikendheid dat haar bij tijd en wijle trof als een pijnlijke ziekteaanval.

Onmiddellijk had ze spijt van die woorden omdat ze zich bewust was van de zelfzucht en ijdelheid die eruit spraken.

Maar Passitea sloeg er geen acht op. Zachtjes legde ze een vinger onder Maria’s kin, tilde daarmee haar hoofd op en keek haar toen op een wonderlijke manier aan.

De woorden die ze sprak deden Maria over haar hele lichaam rillen.

‘Bereid u erop voor koningin van Frankrijk te worden. Want dat zult u ooit zijn, zo waar als ik Passitea Crogi heet. Verheug u echter niet te zeer. Wereldse macht berooft de rechtvaardigen van hun hart, terwijl stoffelijke rijkdom hun ziel bederft.’

FEBRUARI 1601

1

LEONORA'S IDEE

‘Ik zeg u dat ze me haten. Allemaal, niemand uitgesloten. Ik weet ook wel dat ik niet de adelsbrieven heb waar je hier niet zonder kunt. Maar ik beloof u, majesteit, als u ook ditmaal aan mijn zijde staat, zal ik u tot in de dood trouw blijven.’

De stem van Leonora Galigai trilde van woede. Maria de' Medici stond met de rug naar haar toe. Haar blik leek naar buiten te dwalen, door de naargeestige ramen van het Louvre, die nog somberder werden gemaakt door de loodgrijze hemel van een winter waar geen einde aan leek te komen.

Met grove penseelstreken schilderde het grauwe licht schaduwen in het vertrek waar de twee vrouwen zich bevonden. Logge, donkere meubels; nagenoeg lege boekenkasten. Het gebouw was zo beladen met zwarte herinneringen dat het je de adem benam. Het was alsof de soevereinen uit het verleden niets hadden gedaan om de spookbeelden te verdrijven van de tragedies die er hadden plaatsgevonden. Misschien waren die vorsten heimelijk te benauwd om iets te veranderen aan de orde die er, hoe gruwelijk ook, heerste. Minstens duizend levens waren hier in de loop der eeuwen met geweld beëindigd en wie zich tegen de wetmatigheden van het Louvre durfde te verzetten leek slechts een lot van angst en lijden beschoren.

‘Dat hoeft u heus niet te zeggen, Leonora. Dat weet ik heel goed.’ Maria draaide zich niet om. Aan haar rijzige gestalte was wel te zien dat ze van een vorstelijke, ja, statueske schoonheid moest zijn. Haar silhouet stak scherp af tegen het rossige kaarslicht. ‘En geloof me,’ vervolgde de koningin, ‘ik ben niet van plan het hierbij te laten. U bent

mijn eerste hofdame, mijn *dame d'atours*, en het kan me werkelijk niets schelen als zelfs mijn eigen man af en toe klaagt dat die rol eigenlijk burggravin de Lisle toevalt.' Na die woorden slaakte Maria een zucht. 'Wel, ze moeten maar wennen aan het idee, Leonora, want ik zwicht echt niet voor de druk. Daar kunt u op rekenen.'

'Dank u, ik weet hoe dapper u het altijd voor mij opneemt. En ik beloof u: al uw genegenheid betaal ik u tienvoudig terug.'

Met een glimlach draaide Maria zich naar Leonora om. Haar regelmatig witte tanden schitterden als parels. Ze had een charmant gezicht, met eenvoudige maar mooie gelaatstrekken, benadrukt door een kapsel dat haar golvende lokken sierlijk onder een met edelstenen bezette tiara schikte. Met haar inktzwarte ogen keek ze Leonora aan; de uitdrukking op haar gezicht zei meer dan duizend woorden. 'Daar twijfel ik geen ogenblik aan. Wij zijn samen opgegroeid en u denkt toch niet dat ik ons gedeelde verleden verkwansel voor de arrogante aanspraken van een handjevol Franse edelen? Waar halen ze de moed vandaan om mij te vragen u de laan uit te sturen? Het is toch te dol voor woorden dat de man die me bedriegt met een lichtekooi zoals die Henriette d'Entragues ook nog eens van mij durft te eisen dat ik de enige persoon laat vallen die ik onvoorwaardelijk vertrouw?'

Die woorden stemden Leonora blij, maar haar gezicht verried geen enkele emotie. 'Die man is wel de koning, majesteit... ' zei ze slechts.

'Natuurlijk. En ik eerbiedig hem als echtgenoot en vorst. Dag in, dag uit geef ik blijk van mijn achting, Leonora, neem dat van mij aan. Maar hij gaat mij niet voorschrijven wie mijn *dame d'atours* moet zijn, begrijpt u? Maak u geen zorgen, Leonora, ik zal u altijd beschermen. Maar het is inmiddels wel duidelijk dat we in dit paleis – dat even grauw en triest is als dit Frankrijk dat wordt verscheurd door ellende en oorlog – iemand nodig hebben die fungeert als onze ogen en oren, vindt u niet?'

'Majesteit, ik ben dolgraag uw ogen en oren! Als u mij die eer wilt bewijzen tenminste,' zei Leonora bijna overdreven gretig.

'Daar twijfel ik niet aan. Maar dat zal niet voldoende zijn, neem dat van mij aan. Nee, we hebben een man nodig. Iemand die een meester is

in heimelijk te werk gaan en tegelijkertijd zo bedreven is met het zwaard dat wij er blind op kunnen vertrouwen dat hij ons voorziet van inlichtingen die van vitaal belang zijn om ons te handhaven. En dan heb ik het niet over afgunstige blikken of roddelpraatjes; we hebben iemand nodig die is ingevoerd in de hofintriges en de politiek, en die bereid is de gevaarlijkste en afschuwelijkste missies tot een goed einde te brengen. Iemand dus die zich niet bekommert om zijn goede naam maar alleen om zijn eigenbelang en die bereid is om om het even wat te doen voor geld. Ik had aanvankelijk gedacht aan Concino Concini, maar ik geloof niet dat hij de aangewezen persoon is omdat hij te veel opvalt, te onstuimig is ook. Nee, we hebben een volledig ander soort man nodig.’

‘U hebt gelijk, majesteit. Concino is u trouw, dat kan ik u verzekeren, maar hij is niet de juiste man voor de taak die u in gedachten hebt. Ik meen echter dat ik een geschikte persoon ken, iemand die geheel aan uw eisen voldoet...’

‘Echt waar?’

Leonora knikte.

‘Wel? Ik luister...’ moedigde Maria haar aan.

‘Ziet u, majesteit, in mijn kring van naaste vrienden bevindt zich iemand die alle kenmerken die u noemt in zich verenigt. Het is een jonge avonturier met een knap voorkomen, maar hij is zo listig en valt zo weinig op dat het je haast ontgaat als hij aanwezig is. De reden is dat hij sinds jaar en dag begrijpt dat wie zich op de achtergrond houdt een scherpere blik heeft en zo alles wat er gebeurt in het leven beter kan overzien.’

‘Is hij betrouwbaar?’

‘Ik sta voor hem in.’

‘Dat is voor mij genoeg.’

‘Als het Uwe Majesteit behaagt, zal ik hem laten halen.’

‘Doe dat maar.’

‘Goed, dan ga ik...’ Leonora kon haar zin niet afmaken omdat de koningin meer wilde weten.

‘En wat is de naam van onze witte raaf?’

‘Eigenlijk Matteo Laforgia, maar om geen argwaan te wekken heeft

hij zijn naam veranderd in Mathieu Laforge.’

Maria glimlachte. ‘Zozo, een valse naam. Prachtig!’ Haar ogen schitterden. ‘En een Italiaan bovendien!’

‘Een Venetiaan, majesteit.’

‘Uit Venetië!’ riep Maria uit. ‘Het is niet waar!’

‘Jazeker,’ zei Leonora al even opgetogen. ‘Uit Venetië, het land van dappere spionnen en laffe verraders.’

Maria leek die precisering te willen wegzuiven met een luchtig gebaar van haar ranke hand. ‘Laten we hopen dat onze man alleen tot de eerste van die twee categorieën behoort.’

‘Vertrouwt u me maar, hoogheid.’

‘Maar natuurlijk, Leonora.’ Daarop slaakte Maria een zucht van verlichting. Had ze na al haar angsten en zorgen dan toch eindelijk de manier gevonden om strijd te leveren tegen degenen die haar einde wilden? Ze wist dat het een oorlog zou worden, een oorlog die met verraad en intriges zou worden uitgevochten. Maar na dit gesprek met Leonora voelde ze zich opgewassen tegen die strijd. Per slot was ze een Medici en niet van plan over zich heen te laten lopen.

Alsof ze die gedachten kracht wilde bijzetten knikte ze kordaat.

Met een blik op Leonora sprak ze bedaard een oorlogsverklaring uit: ‘Ik ben niet bang voor die Fransen, Leonora. Laat ze hun plannen maar beramen, ik volg mijn eigen strategie. Op het laatst zullen we wel zien wie nog overeind staat.’

2

DE GESCHIEDENIS VAN EEN SPION

Parijs was in die tijd het zinnebeeld van onzedelijkheid en geweld. Het was de hel op aarde, een kokende ketel van verderf. Armoedzaaiers en andere stakkers probeerden wanhopig op elkaars rug te klimmen om uit die kookpot te klauteren en te overleven.

In de volkswijken waren de straten niet meer dan stegen die stonken naar modder en uitwerpselen. De huizen waren vormeloze, wanordelijke gezwollen die als trossen uitzaaiden en samendromden tot zo'n dichte massa van daken en metselwerk dat de zon er maar zelden was te zien.

De stadspaleizen van de edelen oogden weliswaar iets fraaier, maar in die herenhuizen hadden evenveel verkrachtingen en moorden plaats als elders. Misschien wel meer.

De Seine doorkruiste de stad als een rivier des onheils vol doden: mensen die waren verdronken of overledenen die er gewoon als vuilnis in waren gekieperd.

Op de Place de Grève bungelden ononderbroken lijken aan de galgen, de bordelen groeiden met de dag en zelfs de kerken leken niet te ontsnappen aan de ongebreidelde orgie van haat, geweld en ontucht.

Onder de heerschappij van Hendrik IV van Bourbon was Parijs een nog grotere arena van verdorvenheid geworden. Het was alsof de Bartholomeusnacht van zo'n dertig jaar eerder de stadsbewoners niets had geleerd.

Matteo Laforgia was zich terdege bewust van dat feit. In de hoop fortuin te maken was hij naar de Franse hoofdstad gekomen in het ge-

volg van Leonora Galigai. Deze Florentijnse was een beschermeling van de koningin, en wel zozeer dat zij spoedig Maria's dame d'atours zou worden.

Laforgia had onmiddellijk besloten zijn naam te veranderen en had ook meteen gemerkt dat zijn verschijning en zijn fraaie gelaatstrekken, waarmee hij in het verleden menig meisje verlangende zuchten had ontlokt, hem nog goed van pas zouden kunnen komen.

Matteo was opgegroeid in de schaduw van de klokkentoren van de San Marco en was lange tijd als dief en beroepsleugenaar in dienst geweest van een Venetiaanse edelman. Nadat een list ten koste van een iets te boze en wraakzuchtige edelman aan het licht was gekomen, had hij de 'Hoogst Serene Republiek' moeten verlaten en was hij naar Florence getogen.

Daar had hij al zijn ervaring in de schaal geworpen en uitstekende zaken gedaan als spion en huurmoordenaar. Uitgerekend die talenten hadden hem doen belanden in de Franse hoofdstad.

Op zijn gemak, alsof hij niets beters had te doen, wandelde hij door de straten in een donkergrijs wambuis en een pofbroek, met daaroverheen een lakense schoudermantel in dezelfde kleur. Een hoofddekseel droeg hij niet en om niet te veel aandacht te trekken had hij ook geen zwaard of pistolen bij zich. Wie echter de moeite had genomen zijn kleding te doorzoeken had vermoedelijk wel de dolk gevonden die hij in de rechtermouw van zijn wambuis verborgen hield.

Naar de mode van die tijd had hij lang, maar niet té lang haar. Boven zijn regelmatig gevormde mond droeg hij een gewone snor. Al met al maakte niets in zijn verschijning hem tot een man van opmerkelijke charme. Lelijk was hij niet, maar hij kon gemakkelijk onopgemerkt blijven.

In de stad kon hij opgaan in de menigte, waardoor hij zijn gang kon gaan zonder zich zorgen te maken op te vallen. Het kostte hem echter ook geen enkele moeite zich wanneer nodig zo te verkleeden dat hij iedereen eenvoudig voor het lapje kon houden.

Dat was een vaardigheid die hij tot in de finesses beheerste en die hem in de loop van de tijd al vaak heel wat voordeel had opgeleverd.

Vandaag was hij niet van plan zich te vermommen. Hij had wel iets anders aan zijn hoofd: die dag moest hij een man doden.

Het liep tegen het einde van de ochtend toen hij de Hallen bereikte. Al sinds het kriecken van de dag dromden mannen en vrouwen van alle rangen en standen samen voor de vlees- en viskraampjes van die enorme markt. Onder de overkappingen stalden marktkooplui ongeacht het weer hun waren uit om ze aan de man brengen. Boven de markthalen verrezen woningen, kerken en herenhuizen als een koortsdroom van bizarre bouwsels.

Alle koopwaar was goed zichtbaar uitgestald: niet alleen groenten en fruit, kazen en hammen, maar ook leer, bont, stoffen, schoenen, hoeden, meubels, bestek, keukengerei en wapens.

Overigens krioelde het in en rond de Hallen, dat kloppende hart van de Parijse koophandel, niet alleen van kooplustigen, maar ook van gauwdieven, hoeren, huurmoordenaars en misdadigersbendes van het ergste soort.

Laforgia, of 'Laforge' zoals hij zichzelf inmiddels liet noemen, wist heel goed dat de persoon die hij moest doden zich die ochtend zou ophouden tussen de stoffen- en hoedenkramen. Monsieur de Montreval – zo heette de man – hield ervan zich elegant te kleden, sterker nog: hij was een echte fat. Er ging geen week voorbij of hij vertoonde zich aan het hof met een nieuw wambuis, een opzichtige tuniek of een bijzonder model hoed.

Niet alleen was hij bezeten van mooie kleren, hij was ook een flapuit, zozeer dat hij in een poging het hart van de knappe gravin van Bernais te veroveren niet had gearzeld zijn gal te spuwen over Leonora Galigai. Voor iedereen hoorbaar had hij geroepen dat het een schande was dat een niet-adellijke vrouw was beland op de plaats die ze nu bekleedde, puur uit hoofde van het feit dat ze een vriendin van Maria de' Medici was. Een Italiaanse als dame d'atours van de koningin van Frankrijk was erger dan een schande: dat was ronduit een belediging. Concino Concini, een Florentijnse edelman en een intieme vriend van *la* Galigai, zo intiem dat sommigen geloofden dat hij haar minnaar was, was razend opgestoven en had gezworen dat hij iedereen de keel zou door-

snijden die die woorden waagde te herhalen. Nu moest je dat bij Concino niet al te letterlijk nemen. Niet dat hij niet gevaarlijk was – dat was hij wel degelijk – maar alles wat hij deed ging gepaard met eindeloze grootspraak en bluf. Hij leek te zijn geboren als toneelspeler en vanwege zijn onstuimige manier van doen ontbrak het hem meestal aan doeltreffendheid.

Leonora was volkomen anders. Zij liet zich beslist niet straffeloos beledigen en omdat ze die stemmen daadwerkelijk het zwijgen wilde opleggen, had ze Laforge precieze orders gegeven: die verwaande kwast opzoeken en hem de mond snoeren.

Voor altijd.

Die missie moest zo discreet mogelijk en vliegensvlug worden uitgevoerd om iedereen het onaangename gevoel te bezorgen dat lieden die Leonora durfden uit te dagen iets noodlottigs zou overkomen. Anderzijds mocht de dood van Montreval natuurlijk niet zijn terug te voeren op haar.

Om die reden was Mathieu Laforge, verborgen in de schaduw, de edelman gevolgd die zich nergens van bewust was. Nu was het wel zo dat Montreval, niet bepaald behept met leeuwenmoed, zich altijd liet escorteren door een tot de tanden bewapende rouwdouwer, ene Orthez. En deze uit de kluiten gewassen Gascogner kwam bij het geringste teken in actie om zijn heer te verdedigen.

Laforge had daarom een eenvoudige maar doeltreffende list bedacht om de lijfwacht, berucht om zijn zwak voor vrouwelijk schoon, af te leiden.

Hij had een mooie visventster gevraagd ervoor te zorgen dat de Gascogner op het juiste ogenblik zou omkijken, zodat Laforge die korte onachtzaamheid kon benutten om toe te slaan.